

STAȚIUNEA VIZANTEA II (1918-1990)

Horia Dumitrescu

După primul război mondial, stațiunile vor fi subordonate Direcției Generale a Minelor din cadrul Ministerului Industriei și Comerțului. Prefectura Putna i se adresează acestuia solicitându-i să i se cedeze în mod gratuit izvoarele iodo-sulfuroase aflate în Vrancea, precum și suprafața de 20 ha din proprietatea Statului, pe care se aflau ele.

La rândul său, Ministerul cere:

1) un program cu lucrările pe care intenționează a le executa pentru captarea izvoarelor și punerea în valoare a stațiunii balneare

2) avantajele pe care le oferă Statului, prin crearea și dezvoltarea acestei stațiuni, precum și avantajele pe care le va avea populația săracă, din localitate și din împrejurimi

3) clădirile și instalațiunile pe care intenționează a le executa pe terenul Statului

4) despăgubirea care s-ar plăti anual Ministerului Industriei și Comerțului pentru ocuparea izvoarelor și zonei de protecție în caz că nu se execută lucrările proiectate

5) obligația de a renunța la exploatarea pădurii care ar dăuna stațiunii balneare¹.

Prefectura condiționează răspunsul la toate punctele formulate de analiza științifică a apelor minerale. În acest scop, ea se adresează prof. Zaharia de la Laboratorul de Chimie Agricolă și Industrială din cadrul Institutului de Chimie din București. Pretențiile formulate depășeau cu mult posibilitățile județului: costul analizei a fost fixat la 1000 lei pentru fiecare probă, iar chimistul trebuie să primească o diurnă de deplasare de 100 lei pe zi, transport pe CFR clasa I, cameră la hotel, masă la birt². Tot Prefectura era obligată să procure și sticle de 15-20 l, cu dopuri noi. În această situație, se ia legătura cu prof. Sava Atanasiu de la Institutul Geologic din București. Dar cum aparatura necesară pentru determinarea puterii radioactive a izvoarelor se găsea la Institutul Electro-Technic din București, Prefectura cere sprijinul dr. Drăgan Hurmuzeascu, directorul acestui institut, care trimite un asistent – Donescu Take – și un student – D. Boezic – În 14 iulie 1921 analiza era realizată la fața locului, urmând a face obiectul unui referat special și oficial. În total, costase 6.350 lei³.

¹ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 193/1921, f.4.

² *Ibidem*, f.7.

³ *Ibidem*, f.27.

Studiul apelor minerale este reluat un an mai târziu tot cu sprijinul lui Sava Atanasiu – geolog șef la Institutul Geologic al României. Cu acest prilej, analiza privea 8-12 izvoare mai importante⁴.

Pentru deschiderea sezonului de băi, în vara anului 1921, primăria comunei și-a fixat un program de îmbunătățiri: confecționarea canapelelor și meselor lungi de brad în parcul stațiunii, repararea chioșcului și împrejmuirea grădinii din centrul comunei, 12 felinare pentru iluminatul public, angajarea a 6 oameni dintre care unul pentru lămpi, 3 pentru controlul apelor și eliberarea chitanțelor la fiecare transport și 2 pentru diverse servicii⁵. S-a curățat scocul morii pentru băi reci. Cum toate acestea însumau 14.000 lei, iar comuna nu avea alocați decât 2000 lei, diferența – se dorea – să fie suportată de județ.

Totodată, se fixa o taxă pe vizitatori, pentru a se suporta toate îmbunătățirile. Un agent sanitar a fost trimis să dezinfecteze locuințele și puțurile din toată comuna. S-a realizat legarea comunei de rețeaua telefonică și s-a înființat oficiul poștal balnear, pentru care primăria a închiriat două camere plătind 500 lei chirie⁶. Farmacia temporară s-a redeschis în 1921, aici fiind numit farmacistul Petru Ionescu, deși Pretura cerea Prefecturii detașarea subchirurgului C. Cristescu, de la spitalul Vidra, care se desființase. Taxele de la 71 de vizitatori au însumat 6500 lei, urmând a se mai încasa 1550 lei de la cei care au părăsit stațiunea.

Din această sumă s-au cumpărat încă 10 felinare, ajungându-se la un total de 36, s-au plătit stâlpii (tumurugii) pentru toate felinarele, chiria casei unde a dormit orchestra și hrana ei, s-au confecționat 20 bănci, 30 scaune și 15 mese⁷.

În iulie 1922 s-a hotărât ca cei care fac băi calde să plătească către comună o taxă de 20 lei pe lună. Tot atunci se măresc și taxele pe vizitatori: 50 de lei în loc de 15 lei pentru o persoană, 100 lei pentru o familie în loc de 40 lei⁸.

De obicei, sumele încasate erau întrebuințate pentru îmbunătățiri în centrul comunei și plata orchestrei. Aceasta avea următorul program:

- în parc – între orele 9-11 a.m.
- la Cură – între orele 5³⁰ - 7³⁰ p.m.
- în parc – între orele 9-11 seara⁹.

Între timp, cererea de cedare a terenului – 30 ha de o parte și de alta a drumului spre izvoare – și a izvoarelor se aprobase, dar județul a abandonat-o. Cu justificat temei, primăria comunei cerea ca toate drepturile să-i fie transmise, în mod gratuit „creându-și prin aceasta pe de o parte o sursă de venituri cu care să poată înfăptui operele de gospodărie comunală, de cultură și binefacere pentru populațiunea ce a suferit atât de mult de pe urma războiului sub toate raporturile, găsindu-se într-o completă stare de sărăcie ce se întinde până-astăzi, fără a avea din partea cuiva vreo mână de ajutor; iar pe de altă parte va aduce servicii mari tuturor suferinzilor din județ și țară ce-și vor

⁴ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 201/1922, f.13.

⁵ *Idem*, dosar nr. 193/1921, f.13.

⁶ *Ibidem*, f.32.

⁷ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 201/1922, f.29 v.

⁸ *Idem*, fond Primăria comunei Vizantea, dosar nr. 2/1922, f.98.

⁹ *Idem*, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 201/1922, f. 40.

îndrepta pașii în această direcțiune căutând însănătoșirea prin întrebuițarea acestor ape care astăzi nu pot avea importanța cuvenită din cauza stării în care se găsesc¹⁰

În 1922 existau în Vizantea 2 măcelării (Gh. Imbrea și Gh. Vizitiu), 3 restaurante (Eani Alcestiodios, Ionică Roșu și Josef Zibberstein), o cafenea și cofetărie (Apostol Sebastian)¹¹.

Cu toate acestea, stațiunea nu asigura condiții care să satisfacă pe deplin vizitatorii. Primăria comunei informa prefectul în 1923 că „un număr de izvoare mai însemnate trebuiesc captate prin săpături căci nemaifiind curățate încă cu câțiva ani mai înainte de război aproape nu se mai cunosc, plus de asta trebuiesc zidite cu piatră în interior și împrejmuite cu gard de scânduri pentru că unii voiajori care au nevoie de băi reci să se poată servi în bune condițiuni de aceste ape¹² și „cum aproape în tot restul zilei voiajorii stau mai mult la cură necesită chiar la locul de cură de a se construi un chioșc unde să se servească aperitive și băuturi cum și locul unde orchestra va distra publicul¹³”. Pentru toate aceste îmbunătățiri comuna, solicita suma de 37.000 lei.

Izvoarele nr. 1, 2 și 3 au fost curățate și împrejmuite cu tumurugi de stejar în 1924, an în care s-a refăcut și grădinița din piață unde au fost puși brazi mici, flori și gazon.

Stațiunea este ajutată bănește de Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale cu 5000 lei în 1925¹⁴, iar județul acorda, tot atunci, suma de 20.000 lei¹⁵ (pentru ambele stațiuni existente în Putna).

Dacă în 1926, Ministerul Industriei și Comerțului în baza legii pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite, avea obligația să fixeze tarife pentru băi, hoteluri, hanuri, locuințe ce se închiriază pe timpul sezonului în stațiunile balneare și climaterice, un an mai târziu, pentru Vizantea și Soveja prețurile au fost fixate de o comisie formată din lt. col. Sterea Costescu – prefectul, dr. I. Panea – medicul primar al județului și Gr. Stratulat – inginerul șef al județului.

În 1927, Comisiunea Superioară Balneară din cadrul Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale fixează norme pentru clasificarea stațiunilor în:

- a) stațiuni climatice, stațiuni balneare și balneo-climatice
- b) instituții mici (băile de interes local și localități climaterice)
- c) localități de viligiatură.

Vizantea a fost clasificată în categoria „b”, iar Soveja în „c” alături de mănăstirile Agapia, Neamț, Tismana și Văratec¹⁶.

Toate construcțiile din comunele rurale, stațiuni balneare sau climaterice trebuiau să fie avizate de Inspectoratul General Balneo-Climatic din cadrul aceleiași minister.

Pentru sezonul anului în curs, locuitorii din Vizantea și-au fixat ca obiective: amenajarea drumului către izvoare, desfundarea bazinelor, instalarea șipotelor pentru apa

¹⁰ *Ibidem*, f. 41 v.

¹¹ Arh. St., filiala Vrancea, fond Primăria comunei Vizantea, dosar nr. 2/1992, f.123.

¹² *Idem*, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 216/1923, f.16.

¹³ *Ibidem*

¹⁴ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 219/1925, f.5.

¹⁵ *Idem*, dosar nr. 173/1926, f.7.

¹⁶ *Ibidem*, f.13 v.

de băut, construirea a două pavilioane la punctele „Salonul verde” și „La cură”, fixarea chirilor – pe categorii de locuințe – și costul unei băi, medic curant, autobuz zilnic pe ruta Focșani-Vizantea ș.a.¹⁷. Ei și-au ales și un comitet din rândul lor format din: Gh. Imbrea - președinte, Alecu Bădură - secretar, Gh. Vizitiu, Gh. Noroceă, M. Mogda, M.M. Imbrea, C. Băznă, N.N. Grosu și Th. Corneliu¹⁸.

Prefectura solicitase ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale să aproba pentru Vizantea comisia locală balneară, aleasă în conformitate cu art. 80 și 85 din Regulamentul instituțiilor hidrominerale și climaterice:

a) membri de drept: Gh. Noroceă – primarul comunei și Gr. Stratulat – inginerul șef al județului

b) membri numiți de minister – dr. M. Auerbach – medicul circumscripției

c) membri delegați: Th. Corneliu și I. Grosu (delegații proprietarilor de case), Gh. Vizitiu (delegatul proprietarilor de izvoare), C. Băznă (delegatul obștei proprietarilor de izvoare)¹⁹.

Vizantea nefiind recunoscută ca stațiune, deși acest statut îl avusese din 1886, comisia locală balneară nu este aprobată acum, ci abia în 1931, dată la care era compusă din: N. Grosu – proprietar de izvoare – președinte, I. Grosu – vicepreședinte, Arghir Goidea (învățător) – secretar-casier, Gavrilă Boșcan primar, Gh. Vizitiu (proprietarul clădirilor), Gh. Mogda (reprezentantul locuitorilor care fac băi calde), Gh. Imbrea și Alecu Bădură (reprezentantul Comerțului), Vasile I. Micu (agricultor)²⁰.

Către 1930, comuna dorea să capteze izvoarele minerale pentru care avea nevoie de 100-120.000 lei, sumă pe care spera să o obțină de la Ministerul Sănătății. Pe anii 1929 și 1930, ea percepea de la localnici 1 leu pentru fiecare baie caldă și 0,50 lei de baie rece. În felul acesta nu exista nici o posibilitate reală de a strânge suma de care avea nevoie pentru lucrări necesare în stațiune.

Dintr-un raport către Ministerul Sănătății – 25 mai 1931 – aflăm ceea ce putea oferi stațiunea unui vizitator venit la băi. Camerele de locuit, în număr de 100-150 erau proprietatea locuitorilor. Ele se închiriau cu 600-700 lei pe întregul sezon. Nu existau vile, hoteluri, pensiuni, restaurante, fiecare gătind unde locuia. Pe timpul sezonului se amenaja un mic restaurant la cârciumă. Stabilimente de băi nu erau, iar acestea se făceau la locuitori. Costul unei băi calde: 30-50 lei; cele reci se făceau în bazine.

Taxa de cură: 200 lei și 100 lei pentru muzică/familie, respectiv 100 lei și 50 lei pentru muzică/persoană. Numărul vizitatorilor: 100-150 pe sezon. Se putea veni cu trenul sau cu mașina care costa 100-150 lei²¹.

Consiliul sătesc din Vizantea Mănăstirească – (aparținea de comuna Soveja) – a hotărât în 1931 – să intervină la Episcopia Catolică ca să le dea în schimb sau pe bani grădina ce o posedă alături de parcul din centrul stațiunii²². Demersurile au continuat și în anii următori, fără a se ajunge la un rezultat concret.

¹⁷ *Ibidem*, f.19.

¹⁸ *Ibidem*, f.19 v.

¹⁹ *Ibidem*, f.28.

²⁰ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 107/1931, f.79.

²¹ *Idem*, fond Primăria comunei Vizantea, dosar nr. 2/1931, f.25-25 v.

²² *Ibidem*, f.3.

În vara anului 1931 prefectul, însoțit de dr. Rosin, vizitează stațiunea. Cu acest prilej, comuna primește alături de cei 5.000 lei obținuți în iunie alți 20.000 lei pentru îmbunătățiri în stațiune. Din acești bani s-a reparat drumul ce ducea la cură, s-au tipărit afișe și ștampile pentru administrația băilor, s-au confecționat mese și canapele fixe în parc și la cură, s-a făcut gardul la parcul din stațiune, umbrarul etc. În acest fel, se realizau principalele lucrări pe care și le propuseseră pe acel an. Cea mai importantă a rămas pentru anul următor construirea unui bazin de ciment la Pârâul Alb, unde să se strângă apa care de multe ori lipsea vara, scurgându-se afară. Începând cu 1931, în bugetele de venituri și cheltuieli ale comunelor în care se găsesc stațiuni balneare și climaterice se înscriu sumele încasate din taxele luate de la vizitatori, la un articol separat. Sumele se întrebunțau numai pentru lucrări de îmbunătățiri²³. Era o reglementare a Direcțiunii Administrației Locale din cadrul Ministerului de Interne, care a venit în sprijinul comunelor lipsite de posibilități financiare deosebite, cum era și cazul Vizantei.

Societatea de Hidrologie și Climatologie Medicală intenționa - în 1932 - să editeze o călăuză serioasă a stațiunilor balneare „după metodele moderne și cu cele mai noi date științifice, turistice și de organizare asupra stațiunilor”²⁴, drept pentru care cerea informații despre Vizantea și Soveja.

Se împineau 50 de ani de când apele minerale de la Vizantea își probaseră puterea tămăduitoare asupra a mil de suferinzi, veniți din satele județului sau din diferite colțuri ale țării. Într-o lucrare apărută în același an, se arătau calitățile deosebite ale apelor minerale, dar și cauzele care au contribuit ca Vizantea să rămână o stațiune modestă: „Reputația apelor sale e recunoscută; dar din cauza lipsei de confort, a izolării și greutatei transportului, Vizantea n-a putut lua dezvoltarea cuvenită”²⁵, în condițiile în care, în privința apelor cloruro-sodice iodurate și bromurate, era cotate alături de Bălățești, Govora, Ocna Sibiului, Olănești, Zizin, Heilbrunn, Kreuznach, Durkheim, Tolz, Sulza, Kolberg etc.²⁶, iar pentru izvoarele sulfuroase sărate era situată pe același plan cu Strunga, Călimănești, Govora, Băile Herculane, Olănești, Enghien, Aachen (Aix-la-Chapelle) ș.a.²⁷.

Comisia locală balneară s-a arătat a fi activă încă de la constituirea sa. Pentru anul 1932 a fixat ca taxe: 200 lei pentru muzică și 100 lei pentru cură/familie, 100 lei +50 lei/persoană. De la băieși se luau câte 2 lei de baie, din care 1 leu se vărsa în contul Ministerului Sănătății. Ministerul Lucrărilor. Publice cerea în 1932 un tabel cu toate taxele ce se percep în comunele care sunt stațiuni, în timp ce, în același an, Ministerul Industriei și Comerțului lăsa la libera concurență, în toate stațiunile, închirierea camerelor de locuit, tarifele de restaurant, băi, transporturi etc.²⁸.

La începutul lunii august 1932, comisia locală balneară cerea prefectului județului aprobarea unui ajutor de 2000 lei pentru construirea unui chioșc nou în stațiune de unde să cânte orchestra.

²³ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 107/1931, f.147.

²⁴ *Idem*, dosar nr. 74/1932, f.116.

²⁵ E. Țeposu- V. Pușcariu – România balneară și turistică. Cu prefață de prof. dr. I. Iacobovici. Cu 1 hartă a stațiunilor balneoclimatice, mai multe schițe, 10 planșe în fototipie și 70 de fotografii, Editura „Cartea Românească”, București, 1932, p. 247.

²⁶ *Ibidem*, p.31.

²⁷ *Ibidem*, p.34.

²⁸ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 74/1932, p.126.

În octombrie, ea informa prefectul că „aici vin vara foarte mulți oameni năcăjiți din toate satele și-și pot face cură fiindcă viața e mult mai ieftină ca la alte stațiuni unde nu pot pătrunde decât cei bogăți”²⁹. În continuare se arată că „am avut vizitatori din toate colțurile țării cărora doctorii le-au recomandat băile Vizantea”³⁰.

Președinția Consiliului de Miniștri se va interesa direct de stațiuni în 1933, când, a cerut un tablou al tuturor taxelor impuse de comună vizitatorilor (de hotel, cură, medic, muzică, etc.), specificându-se în dreptul fiecăreia regulamentul pe care se bazează, precum și o statistică precisă privind capacitatea locativă și de alimentare a comunei respective cu tarifele curente. Cu acest prilej, se transmitea un ordin sever organelor administrative de a veghea asupra condițiilor de igienă și confort³¹.

La Vizantea, în acești ani, continuă lucrările de mică importanță. Astfel, între 25 iunie-1 iulie 1934, s-a captat un izvor cu apă de băut în stațiune³².

În cealaltă stațiune din județ Soveja, prefectura organizase în 1934, o colonie școlară cu 50 elevi, chiar dacă seceta din vara anului clasase Putna ca regiune înfometată. Experiența dobândită determină ca în vara anului următor – când seceta totuși continua – să organizeze colonii școlare atât la Soveja, cât și la Vizantea. Pe bună dreptate, într-un raport trimis miniștrilor Instrucțiunii Publice, Sănătății și de Interne se arată „nu mari au fost greutățile pe care le-am întâmpinat din partea părinților pe care, cu greu i-am putut convinge să renunțe la ajutorul ce-l au de la copii, care în timpul muncilor păzesc vitele, duc mâncare, păzesc casele, într-un cuvânt le sunt indispensabili”³³.

S-au organizat 2 serii: 1-30 iulie și 1-30 august, pentru copiii săraci și slăbuți din regiunea de șes a județului; vârsta: 6-14 ani. Copiii au fost cazați în localurile școlilor primare, după ce s-a obținut aprobarea Ministerului Instrucțiunii Publice. Școlile au fost văruite, s-au spălat dușumelele și gearmurile, s-au adus câteva căruțe cu cetină de brad și 2 căruțe cu lemne de foc.

Cele necesare pentru coloniile școlare au fost obținute „de la toate instituțiile unde am găsit bunăvoință”³⁴ cum preciza același raport. În felul acesta, s-au luat pături de la Regimentele 11 Artilerie, 10 Infanterie și 5 Artilerie Grea, veselă de la Societatea „Coloniile Școlare”, Institutul de Surd-Muți și Școala de Agenți Poliție Jandarmi, linguri și furculițe de la Căminul de Ucenici Focșani ș.a.m.d.

Prefectul V.I. Țiroiu împreună cu medicul au trecut prin toate comunele pentru a examina copiii ce urmau să meargă în coloniile școlare.

În prima serie din iulie au fost 154 de copii, dintre care 47 la Vizantea, din Focșani, Nămolosa sat, Făurei, Suraia, Ciușlea, Biliesți, Răstoaca etc. De organizarea și conducerea coloniilor școlare a fost însărcinat Octav Vasiliade, șeful biroului statistic din cadrul Prefecturii.

La Vizantea, conducătorul coloniei școlare a fost numit Mironică Teodorașcu, alături de care s-au situat Ghinea Dumitru din Vânători, Nicolau Sultana — Focșani, Niculescu Mircea – Focșani, Vasile și Ravica Pop – bucătari, Floarea R. Negoită – ajutor

²⁹ *Ibidem*

³⁰ *Ibidem*

³¹ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 120/1933, f.13-13 v.

³² *Idem*, dosar nr. 36/1934, f.313.

³³ *Idem*, dosar nr. 103/1935, f.289.

³⁴ *Ibidem*

bucătar³⁵. Într-un raport al Prefecturii către președintele Camerei Deputaților se preciza că „a deprinde copilul să se spele cu săpun în fiecare dimineață și seară, să întrebuințeze periuța și pasta de dinți, să facă baie odată pe săptămână, să doarmă într-un pat curat cu geamurile deschise, veșnic supravegheat, să aibă hainele curate și bine îngrijite, să mănânce o mâncare consistentă, să cunoscă întrebuințarea cuțitului și furculiței este, credem, cel mai bun mijloc de educare”³⁶.

Același raport menționa: „Rezultatele primei serii au depășit cu mult așteptările noastre. Din 154 copii numai doi au rămas cu aceeași greutate; ceilalți au câștigat între 1-5 kg. Am plecat la munte cu copii anemici, gălbejiți, desfigurați din cauza frigurilor și hranei submediocre și i-am adus atât de schimbați cât nu bănuiam”³⁷.

În august, s-a organizat numai o colonie școlară cu 90 elevi, la Soveja. Prima serie a costat 61.445 lei din care 40.000 lei au fost de la județ, iar restul contribuția părinților socotită la 200 lei de copil. Pentru a nu trimite copiii acasă din seria a doua, fiindcă fondul de deschidere de credit se epuizase, se cerea un ajutor.

În cele două stațiuni ale județului s-au organizat și în vara anului 1936 colonii școlare „de recreație și întremare”³⁸.

La Vizantea erau cazate fetele, iar la Soveja – 130 băieți. Taxa de 200 lei de fiecare elev a fost achitată fie de părinți, fie de primărie. De asemenea, copilul trebuia să aibă cu el 2 rânduri de schimburi, 2 prosoape, o pernă și, dacă se putea, 2 cearceafuri³⁹. S-a apelat din nou la toți cei care îi puteau ajuta cu pături, veselă etc. Astfel, Școala de Agenți Poliție Focșani, a pus la dispoziția coloniilor școlare 200 de pături și vesela pentru 150 copii. La Vizantea în prima serie – 2-28 iulie – au fost cazate 65 fete din Ciuşlea, Călienii, Bolotești, Boțârlău, Jorăști, Jariștea și Vulturu. Învățătorul N. Tăzlăoanu a fost conducătorul Coloniei Școlare. Alături de el: P. Tăgăoanu - învățător, C. Râmleu – instructor și Ioana Costinescu – bucătăreasă.

La 16 septembrie 1936, Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor se adresa prefectului elogios: „avem onoarea a vă aduce pe această cale cele mai vii mulțumiri pentru frumoasa inițiativă de a înființa coloniile de vară din Vizantea și Soveja, cum și pentru munca desfășurată de dv. pe tărâm cultural”⁴⁰.

În anii următori nu s-au mai organizat colonii școlare în Vizantea. Altele erau problemele mari care urmau a fi rezolvate. Prin decizia ministerială nr. 5982 din 10 februarie 1927, pe baza avizului Comisiunii Balneo-Climatice, Vizantea fusese recunoscută localitate balneo-minerală (baie de interes local). Temeiul îl constituia existența pe teritoriul ei a unui izvor bogat în hidrogen sulfurat, cu efecte terapeutice destul de însemnate: era izvorul nr. 6, cu un debit zilnic de 6,5 mc. În 1935, Prefectura a procedat la curățarea izvorului, încercuindu-l cu un zid de beton și acoperindu-l pentru protejarea lui de inundații și torenți, instalând și țevă subterană de 250 m lungime, iar în 1936 a construit un bazin-rezervor la capătul acestei țevi până în apropierea șoselei

³⁵ *Ibidem*, f.214.

³⁶ *Ibidem*, f.163.

³⁷ *Ibidem*

³⁸ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 82/1936, p.79.

³⁹ *Idem*, dosar nr. 112/1936, f. 15.

⁴⁰ *Ibidem*, f.63.

comunale de unde locuitorii puteau să ia apă, fără să mai fie nevoiți a face drumul prin pădure până la izvor⁴¹.

Într-un memoriu al Serviciului Județean de Drumuri Putna se preciza că „în anul 1935 s-au captat izvoarele de pe Pârâul Alb, captarea avînd un debit de 7 mc în 24 ore. Debitul fiind mic el nu poate satisface în timpul sezonului cerințele vizitatorilor, așa că se impune construirea unui rezervor pentru strîngerea și depozitarea apei minerale și care să compenseze lipsa ei în epoca de mari cerințe”⁴².

În aprilie 1936 se înaintează prefectului proiectul de construire a unui rezervor pentru strîngerea apei captate de la izvoarele minerale de pe Pârâul Alb, în valoare de 120.000 lei.

Pentru a se realiza în limita acestei sume, trebuiau îndeplinite câteva condiții: pietrișul și nisipul să fie procurate de localnici, iar cimentul și fierăria să fie transportate cu autocamioneta Serviciului de Drumuri⁴³. În timpul lucrărilor, autocamioneta s-a defectat, pietrișul și nisipul nu au fost de calitate cerută, așa că prețul lucrării a mai crescut, într-o primă fază, cu 45.000 lei, adică cu 3000 lei mai puțin decât costase captarea izvorului nr. 6 în anul 1935.

De asemenea, Prefectura trebuia să intervină la Ministerul Agriculturii și Domeniilor ca să cedeze spre folosință o porțiune de teren de circa 300 m.p. pentru construirea barajelor puțului de observație și a rezervorului și 200 m.p. pentru instalarea conductei de aducere a apei la rezervor⁴⁴.

Exploatarea apelor minerale, conform Legii Minelor din 28 martie 1929, se putea face numai pe cale de concesiune. Din cauza intervenției pădurarului M. Lungu, lucrurile au luat o turnură neplăcută. Prefectura notifică organelor silvice că „nu e vorba de uzul apelor minerale, de exploatare sau de constituiri de drepturi, ci de o operă de salubritate, prin betonarea unui rezervor, pentru ca bolnavii în loc să ia apa din mlaștină să o ia dintr-un bazin de beton higienic”⁴⁵.

Ocolul Silvic Soveja a solicitat Prefecturii să trimită delegați pentru reglementarea concesiunii apelor minerale aflate pe proprietatea Statului, pădurea Vizantea, în conformitate cu Jurnalul Consiliului de Miniștri privind astfel de chestiuni. Prefectura numește ca delegați pe consilierul județean Rașcu Tutoveanu și pe învățătorul Theodor Mironică din Vizantea.

Primele state de plată la construirea rezervorului de beton sunt din perioada 25 mai-30 iunie 1936⁴⁶. Procesul verbal de recepție a lucrării - care a costat în final 220.000 lei - a fost încheiat la Foșani, în 12 octombrie 1936⁴⁷.

În privința concesiunii terenului pe care se aflau izvoarele minerale, comisia se strînge la fața locului în 10 aprilie 1937.

Erau prezenți: ing. Mircea Ioan – șeful Ocolului silvic Soveja și Th. Mironică – delegatul Prefecturii, asistați de Gh. Negoescu – notarul comunei Vizantea, brigadierul T.

⁴¹ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 82/1938, f.60.

⁴² *Idem*, dosar nr. 82/1936, f.143.

⁴³ *Ibidem*, f.149.

⁴⁴ *Ibidem*, f.120.

⁴⁵ *Ibidem*, f.129.

⁴⁶ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 241/1936, f.301-302.

⁴⁷ *Ibidem*, f.298.

Arghir și pădurarul M. Lungu⁴⁸. Constatările comisiei au fost următoarele: în 1935, Prefectura a captat un izvor sulfo-iodic, întrebuințat până atunci pentru băi medicinale, în mod empiric. În anul următor, Prefectura a continuat lucrările de instalare construind și un bazin pentru adunarea apelor minerale. Lucrările s-au efectuat în baza autorizației provizorii, comunicată Ocolului silvic Soveja. Ele constau dintr-un bazin de captare la izvor, turnat în beton, cu dimensiunile: 8m/2 m/3m adâncime.

De la acest izvor de captare pleacă un canal din țevi de metal până la o casă de control pe lungimea de 77 m.l., iar de aici până la bazinul rezervor pe o lungime de 83 m.l. Casa de control era făcută din beton cu dimensiunile 1,45 m/1,45 m/3 m adâncime, iar rezervorul cel mare: 9 m/8 m/3,5 m adâncime. Comisia a stabilit perimetrul lucrărilor cu terenul înconjurător, urmând a definitiva și drepturile proprietarului suprafeței, care era tot Statul, recte Casa Autonomă a Pădurilor Statului (C.A.P.S.)⁴⁹.

Construirea aceastui bazin rămâne lucrarea cea mai importantă între cele două războaie mondiale și s-a realizat concomitent cu alimentarea cu apă a stațiunii Soveja. În august 1937 au fost montați 25 m.l. țevi de fontă și 2 pompe Alweiller, tot la izvorul nr.6 – în valoare de 11.930 lei⁵⁰.

În 1938 se discuta necesitatea construirii unui nou bazin pe Pârâul Alb, de mărimea celui existent⁵¹, dar trebuia depășit un obstacol serios: obținerea concesiunii. Ministerul Agriculturii și Domeniilor a transmis Prefecturii următoarele condiții:

— Ocolului Silvic Soveja să i se achite câte 500 lei anual pe 1934, 1935 și 1936 (arenda terenului folosit de Stat, înainte de a se fi stabilit perimetrul)

— să achite aceluiași Ocol pentru anii 1937, 1938 și 1939 câte 2325 lei (adică un leu de metru pătrat) pentru perimetrul stabilit și folosit, sumă calculată conform Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 1422/1932. De asemenea, suma de 2325 lei taxă de degradare a solului cum și valoarea dublă a materialului lemnos tăiat – 2820 lei – conform aceluiași Jurnal⁵².

La Ordinul Prefectului, la Vizantea s-a deplasat pretorul plasei Vidra, Manase Marcu și a reglat toate problemele cu primarul Pavel Pricop și N. Grosu (fost primar în anii 1935 și 1936) în consens cu adresa Ministerului. Procesul verbal s-a încheiat în ziua de 9 septembrie 1939.

Paralel cu executarea acestor lucrări, stațiunea Vizantea cunoaște noi forme de administrare datorită creării Oficiului Național de Turism. Plănuit din 1924 ca un organism oficial, care să dea îndrumări turistice în direcția folosului obștesc și a interesului național, să organizeze propaganda în țară și în străinătate pentru cunoașterea stațiunilor balneare, climatice și turistice etc., Oficiul Național de Turism ia ființă în 1926 prin Legea Sanitară, fiind încorporat în Ministerul Sănătății. Atașat administrației stațiunilor balneo-climatice și lipsit de resurse bugetare, el a trecut la Direcția Educației Poporului

⁴⁸ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 77/1937, f.179.

⁴⁹ Creată în 1930 prin scindarea administrației silvice; vezi „Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Istoric - Organizare - Realizări - Perspective.”, Imprimeria Centrală, București, 1937, p.323.

⁵⁰ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 77/1937, f.84.

⁵¹ *Idem*, dosar nr. 43/1938, f.49 v.

⁵² *Idem*, dosar nr. 76/1939, f.124.

(1930) din Ministerul Muncii, apoi la Ministerul de Instrucție. Oficial va lua ființă prin legea din 29 februarie 1936 la Ministerul de Interne⁵³.

Printre cele dintâi măsuri luate, ONT a stabilit o clasificare a stațiunilor balneo-climatice din Ministerul Sănătății, procedând la organizarea Oficiilor locale. Pe baza acestei clasări, CFR acorda o reducere de 50% la 42 stațiuni balneo-climatice, 25% la 74% stațiuni și o reducere de 25% sau 50% la 15 stațiuni de sporturi de iarnă⁵⁴.

În conformitate cu art. 27 din Legea pentru organizarea turismului, Vizantea a fost recunoscută stațiune balneară de Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale⁵⁵, calitate confirmată și de ONT prin adresa 907/26 martie 1936⁵⁶ și decizia nr. 872/1936⁵⁷.

Ca organe subordonate ONT, s-au creat Oficiile județene și locale de cură și turism care aveau, în principal, următoarele atribuțiuni:

„1. Vor supraveghea întreținerea în bună stare a șoselelor, drumurilor, potecilor, pădurilor și plantațiilor, atât înăuntrul stațiunilor de interes turistic, cât și înspre ele, vor îngriji de un acces lesnicios la sursele minerale sau la mare, vor aviza la măsurile necesare pentru înlesnirea mijloacelor de transport rapide și ieftine a excursiunilor pe jos, în trăsurii și automobile și pentru asigurarea unei legături potrivite bine cu calea ferată.

2. Vor controla și supraveghea buna funcționare a hotelurilor și restaurantelor, buna stare a locuințelor particulare, camerelor mobilate, destinate vizitatorilor impunând confortul modern, mai ales apa.

3. Vor îngriji de amenajarea sub toate raporturile a stațiunii de interes turistic și de ridicarea nivelului lor intervenind pentru coordonarea activității tuturor organelor interesate în acest scop.

4. Vor aduna toate datele necesare cunoașterii exacte a situației și informării publicului pe care le va comunica în mod obligatoriu Oficiului Național de Turism, care le va centraliza în vederea măsurilor de coordonare ce urmează a lua pentru întreaga țară⁵⁸.

La Vizantea, Oficiul local de cură și turism s-a constituit la 28 aprilie 1936. Intrau în componența lui: Frederich Hamel – arh. șef al județului, dr. Chiper Dimitrie – circa sanitară Vizantea, ing. Mircea Ion – șeful Ocolului silvic Soveja, Alecu Bădură – proprietar de case de închiriat, Mihai Îmbrea – reprezentant al hotelurilor și pensiunilor, N. Grosu – reprezentant al comercianților și industriașilor, Gh. Bâznă – primar și Gh. Mogda – consilier comunal. Președinte a fost ales dr. Dimitrie Chiper⁵⁹, iar după plecarea sa din comună și cooptarea dr. Rusu Nichita, este ales un alt președinte, la 20 martie 1937, în persoana învățătorului Theodor Mironică⁶⁰.

Până la deschiderea sezonului, la nivelul localității se luau toate măsurile pentru buna primire a vizitatorilor. Camerele care se închiriau erau curățate, văruiți și dezinfectate, iar cele în care se făceau băile erau pardosite cu scânduri, iar pereții bine lipiți și văruiți. Butoaiele pentru transportul apelor erau și ele dezinfectate. Fiecare loçuitor

⁵³ Enciclopedia României, vol. IV, p.211.

⁵⁴ *Ibidem*, p.212.

⁵⁵ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 131/1936, f.38.

⁵⁶ *Idem*, dosar nr. 77/1937, f.6.

⁵⁷ *Idem*, dosar nr. 46 bis/1936, f.397.

⁵⁸ *Idem*, dosar nr. 123/1935, f.40 v.

⁵⁹ *Idem*, fond Primăria comunei Vizantea, dosar nr. 3/1936, f.1

⁶⁰ *Idem*, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 135/1937, f.21.

– băiaș, era obligat să-și procure termometru. Curțile se măturau și gunoaiile din timpul iernii erau duse pe câmp. Pe cât era posibil, curtea destinată vizitatorilor urma să fie despărțită de cea în care se afla grajdul. În timpul sezonului, nici o căruță nu circula prin sat, ci numai pe malul apei.

Conducerea comunei emitea ordonanțe pentru respectarea tuturor acestor măsuri. Uneori, intervenea și Prefectura, care stabilea termene pentru pregătirea stațiunii în vederea deschiderii sezonului de băi. Primăria era cea care fixa și prețurile la alimentele de primă necesitate, precum și tarifele camerelor și meniului, atunci când ele nu erau reglementate de autoritățile centrale.

În anii 1937 și 1938 s-a reluat problema extinderii parcului din stațiune. Lângă el se afla un teren pe care se găsea un șir de case vechi, proprietate săteanului Gh. Vizitiu și a Bisericii Catolice (31 prăjini = 5549 m.p.)⁶¹, case ce se puteau dărâma în urma unei prealabile înțelegeri cu proprietarii.

Biserica pretindea să i se cumpere loc în schimb, raportat la valoarea de 100.000 lei cât considera că ar costa locul⁶².

Lipsa mijloacelor pecuniare a făcut ca problema să rămână la stadiul de deziderat. În 1936, prefectul ceruse ONT un sprijin de 500.000 lei din fondurile lui pentru dezvoltarea celor două stațiuni din județ, dar fără succes⁶³.

La trei ani de la constituirea Oficiului local de cură și turism lua ființă Comitetul de realizări gospodărești, format din 16 membri. În ședința din 28 aprilie 1939, au fost fixate principalele lucrări eșalonate pe următorii cinci ani. În privința stațiunii s-au prevăzut lucrări importante, care, dacă ar fi fost realizate, ar fi condus la transformarea Vizantei într-o stațiune modernă, apropiată de cerințele timpului și la nivelul reputației apelor sale. Dar toate au rămas numai pe hârtie, situație consfințită de izbucnirea celei de a doua conflagrații mondiale. Erau prevăzute⁶⁴: construirea unui al doilea bazin de captare a apelor minerale, vespasiană, procurarea de lămpi pentru iluminatul public (în 1939), construirea din beton a celui de-al doilea bazin pentru captarea apelor minerale, exproprierea grădinii din mijlocul stațiunii (proprietatea bisericii catolice) pentru mărirea parcului și a pieței de alimente din stațiune (în 1940).

Pentru anii 1942-1943 figurau: construirea unui hotel cu cazino în stațiune, a unui chioșc în parcul Eroilor pentru „hora satului”, organizată sub auspiciile căminului cultural și ridicarea unui monument al Eroilor în parcul cu același nume.⁶⁵

Pentru anul 1941 primăria își propusese: construirea a două bazine pentru captarea a două izvoare cu apă minerală, extinderea parcului în stațiune și repararea pompelor pentru extras apa minerală⁶⁶.

Au rămas și ele – ca și celelalte – simple proiecte care nu au ajuns să capete concretețe la timpul potrivit. Odată cu al doilea război mondial începe și declinul lent al stațiunii.

⁶¹ *Idem*, fond Primăria comunei Vizantea, dosar nr. 4/1937 f.1.

⁶² *Idem*, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 77/1937, f.98.

⁶³ *Ibidem*, f.6.

⁶⁴ Arh. St., filiala Vrancea, fond Prefectura jud. Putna, dosar nr. 363/1939, f.160-161.

⁶⁵ Exista în Vizantea o troiță închinată eroilor din 1916-1918 ridicată prin strădania înv. Theodor Corneliu.

⁶⁶ *Idem*, dosar nr. 37/1941, f.101.

Vizantea a avut vizitatori și în timpul războiului și în verile care au urmat de atunci. În 1940 primăria raporta că poate primi 600 vizitatori lunar, în timp ce pentru aceeași perioadă, Soveja primea 3000⁶⁷. În vara anului 1944 din taxele percepute de la vizitatori s-au strâns 13.350 lei⁶⁸.

Oficiul local de cură și turism a fost confirmat pentru ultima dată în 1945. Avea ca președinte pe Arghir Goidea, iar în componența sa număra pe dr. Natalia Topor, ing. Gh. Ionescu, Ioja Gonguta, Ștefan Anton și Alecu Bădură⁶⁹.

După terminarea războiului, primăria s-a adresat prefectului în vederea unei acțiuni edilitare mai însemnate, care să cuprindă un al doilea bazin în capacitate egal cu cel existent, mărirea parcului din centrul satului prin cumpărarea unui teren în imediata apropiere, materiale necesare pentru iluminatul public pe timpul sezonului, toate estimate, în condițiile inflației, la suma de 100.000.000 lei pe care-i solicita ca ajutor bănesc⁷⁰.

La 23 decembrie 1948, Prefectura se adresa Ministerului Comunicației în vederea transformării liniei înguste de cale ferată Odobești-Burca în linie normală și prelungirea acesteia până la Prisaca. Se avea în vedere, în cadrul redresării economice a întregii Vrancea, dezvoltarea băilor din Vizantea și a stațiunii Soveja⁷¹.

Aceleași preocupări pe linia repunerii în valoare a stațiunii Vizantea le vom găsi în 1947, când Ministerul Agriculturii și Domeniilor patrona „Comisiunea de cercetări pentru ameliorarea condițiilor economice și sociale din Vrancea” și în „Studiul Vrancei” realizat în 1968.

În zilele de 13-14 martie 1972, s-au desfășurat la Focșani lucrările simpozionului dedicat cercetării complexe a zonei montane Vrancea, organizat de ex-Comitetul județean de partid în colaborare cu Academia de Științe Sociale și Politice, care asigurase îndrumarea metodologică și științifică a cercetării.

În cadrul unei secțiuni, Apostol Popovici, directorul Direcției județene de arhitectură, sistematizare și control propunea „ridicarea la rangul de stațiuni climatice și de odihnă a localităților Soveja și Vizantea, având și funcțiuni de centre de comună”⁷².

Specialiștii Institutului de Balneologie și Fizioterapie au analizat apele minerale de la Vizantea în mai multe rânduri: octombrie 1955, iulie 1965, iulie 1966, mai 1972 și vara 1974.

În anul 1971, Institutul de Studii și Proiectări pentru Îmbunătățiri Funciare București a executat un studiu geologic și hidrologic pentru punerea în evidență a unor surse hidrominerale la Vizantea în baza contractului încheiat cu Întreprinderea de Industrie Locală Focșani.

Doi ani mai târziu, I.S.P.G.C. (Institutul de Studii și Proiectări pentru Construcții și Instalații de Gospodărie comunală) definitivă „Studiul privind valorificarea izvoarelor de apă minerală din Zona Vizantea-Vrancea”.

⁶⁷ *Idem*, dosar nr. 63/1940, f.3.

⁶⁸ *Idem*, dosar nr. 240/1945, f.2.

⁶⁹ *Idem*, dosar nr. 142/1945, f.12.

⁷⁰ *Idem*, dosar nr. 36/1946, p.11.

⁷¹ *Idem*, dosar nr. 29/1948, f. 64.

⁷² Cercetarea complexă a zonei montane Vrancea. Realități, perspective și optimizarea proceselor sociale” în „Viitorul social”, 3, 1972, anul I, p.906.

Dar cum s-a întâmplat mereu în trecutul acestei stațiuni de peste un secol, proiectele au rămas la faza incipientă, pe hârtie.

Apele minerale își păstrează proprietățile, băieșii sunt în comună, lipsesc investitorii, adică cei ce pot realiza cu adevărat o stațiune modernă.

„Pe când la băi la Vizantea?”⁷³

⁷³ C. Iordache Adam – S.O.S. Apele minerale. Pe când la băi la Vizantea? – în „Flacăra”, anul XXXVI, nr. 42 (1687) din 16 octombrie 1987, p.18.